

JAROMÍR DEMEK

XX. MEZINÁRODNÍ GEOGRAFICKÝ KONGRES V KANADĚ

Od 25. července do 5. září 1972 probíhala v Kanadě zasedání, symposia a exkurze spojená s 22. mezinárodním geografickým kongresem a 13. valným shromážděním Mezinárodní geografické unie (IGU). Z pověření 12. valného shromáždění IGU v New Delhi 1968 organizoval kongres kanadský organizační výbor vedený prof. J. B. Birdem.

22. mezinárodním geografickým kongresem bylo zahájeno druhé století vrcholných schůzek geografů. První mezinárodní geografický kongres se konal v roce 1871 v Antwerpen. V roce 1972 rovněž uplynulo půl století od založení Mezinárodní geografické unie (IGU).

Vlastní zasedání 22. mezinárodního geografického kongresu a 13. valného shromáždění IGU probíhalo ve dnech 10.–17. srpna 1972 v budovách Université de Montreal.

Oficiální zahájení kongresu se konalo dne 10. srpna 1972 v 10,30 hod. v Salle Wilfrid-Pelletier nového komplexu budov na Place des Arts v Montrealu. Zasedání zahájil prof. Gordon C. Merrill, předseda Národního komitétu kanadských geografů. Hlavní projev měl federální ministr pro vědu a technologii Alastair Gillespie, který rovněž přednesl zdravotní ministrského předsedy Pierre Trudeau.

Rečník označil geografy za největší „syntetiky“ ve vědě a zdůraznil, že současný svět potřebuje vrcholné vědecké syntetiky zejména zaměřené na ekologické, sociální a kulturní otázky. Syntéza umožňuje lepší využití práce úzkých specialistů. Hlavní zájem delegátů musí být soustředěn na nejdůležitější otázky současného světa, jako jsou problémy životního prostředí, růstu sídel, rozmístění obyvatelstva, ekonomického vývoje v rozvojových zemích a plánování využívání zdrojů. Pozornost rovněž věnoval otázkám komunikace mezi specialisty jednotlivých oborů i rozšiřování vědeckých poznatků mezi širokou veřejností. Požadoval, aby účastníci věnovali pozornost otázkám terminologie a jasného vyjadřování nových vědeckých poznatků. Upozornil zejména, že jestliže vědci nedosáhnou širokého chápání a přijetí svých poznatků ve veřejnosti, potom zklamali ve svém snažení.

President IGU prof. dr. S. Leszczycki ve svém projevu zdůraznil, že program kongresu obsahuje nejen problémy důležité pro další vývoj geografie, ale i problémy — jako otázky životního prostředí — které jsou důležité pro celý svět.

Profesor Louis-Edmond Hamelin, president L'Association canadienne des géographes, hovořil o mezinárodní spolupráci kanadských geografů. Profesor J. Brian Bird, předseda organizačního výboru 22. mezinárodního geografického kongresu, ve svém projevu hovořil o práci organizačního výboru a potížích (zejména finančních), s kterými se výbor při organizaci kongresu setkával. Podle počtu přihlášených účastníků překonává kongres všechny předchozí kongresy (srov. tab. 1').

Při zahajovacím ceremoniálu bylo přehráno supermoderní hudební dílo speciálně komponované k zahájení kongresu panem Kevinem Austinem z Faculty of Music, McGill University v Montrealu.

22. mezinárodního geografického kongresu a 13. valného shromáždění IGU se zúčastnila oficiální československá delegace ve složení:

J. Demek, vedoucí delegace, P. Plesník — sekretář, K. Ivanička, V. Král a V. Panoš — členové. Dále se kongresu zúčastnil M. Blažek, S. Šprincová a Z. Mocko.

13. valné shromáždění IGU se pak konalo ve dnech 11. a 15. srpna 1972. Na valném shromáždění byli nejprve zvoleni noví členové IGU. Řádnými členy byli zvoleni Alžír, Bangladéš, Ivory Coast a Venezuela. Kypř byl zvolen za asociovaného člena. Následovala volba nového předsednictva IGU na období 1972—1976. Novým presidentem byl zvolen známý francouzský geograf prof. dr. Jean Dresch. Vicepresidenty byli zvoleni prof. Shinzo Kiuchi, Japonsko, akademik F. F. Davitaja, SSSR, prof. Torsten Hägerstrand, Švédsko, prof. A. L. Magobunje, Nigérie, prof. A. Wise, Velká Británie, prof. M. Zamorano, Argentina. Podle stanov se vicepresidentem automaticky stal i odstupující president prof. dr. S. Leszczycki (Polsko).

Generálním sekretářem byl znovu volen prof. Chauncy D. Harris, USA. Hlavní pozornost valného shromáždění byla soustředěna na činnost komisí. Komise jsou důležitým článkem činnosti IGU v mezisjezdovém období a jsou hlavními nositeli pokroku v geografii. Na zasedání se projevil dvě rozporné snahy. První byla snaha delegátů o udržení současného počtu, případně i další rozšíření počtu komisí. Druhá byla snaha předsednictva IGU o snížení počtu komisí na úroveň, která by zajišťovala finanční zabezpečení činnosti komisí. Zpráva finanční komise totiž ukázala potíže ve financování činnosti IGU vzhledem k měnovým potížím v kapitalistických zemích a sníženým příspěvkům ze strany UNESCO. Po projednání zpráv jednotlivých komisí, které byly otištěny v IGU Bulletinu vol. —III/1972 č. 1 a rozsáhlé diskusi bylo přistoupeno k volbě komisí a jejich předsedů na období 1972—1976. Potřebnou nadpoloviční většinu hlasů dostaly následující komise a jejich předsedové:

1. Národních a regionálních atlasů (předseda Edgar Lehman, NDR)
2. Aplikované geografie (Michel Philipponneau, Francie)
3. Výzkumu využití země (Hans Boesch, Švýcarsko)
4. Historie geografického myšlení (Philippe Pinchemel, Francie)
5. Mezinárodní geografické terminologie (Emil Meynen, NSR)
6. Geografie ve výchově (Norman J. Graves, Velká Británie)
7. Shromažďování a zpracování geografických údajů (R. F. Tomlinson, Kanada)
8. Kvantitativních metod (Brian J. L. Berry, USA)
9. Člověk a prostředí (Gilbert F. White, USA)
10. Geomorfologického výzkumu a mapování (Jaromír Demek, ČSSR)
11. Současných geomorfologických pochodů (Alfred Jahn, Polsko)
12. Mezinárodní hydrologické dekády (Reiner Keller, NSR)
13. Alpínské geoeologie (J. D. Ives, USA)
14. Populační geografie (Leszek Kosinski, Kanada)
15. Zemědělské typologie (Jerzi Kostrowicki, Polsko)
16. Zemědělská sídla v monsunové oblasti (R. L. Sing, Indie)
17. Pochodů a úrovní urbanizace (Arthur E. Smailes, Velká Británie)
18. Geografie transportu (Raymonde Caralp, Francie)
19. Regionálních aspektů ekonomického vývoje (Nilo Bernardes, Brazílie)
20. Lékařské geografie (A. T. A. Learmonth, Austrálie).

Valné shromáždění dále souhlasilo se zrušením rozdělení komisí na stálé a řádné. Ustavilo zvláštní komisi, která připraví změny statutu IGU. Valné shromáždění rovněž vyjádřilo souhlas, aby předsednictvo mohlo ustavovat pracovní skupiny pro řešení naléhavých a časově omezených vědeckých problémů.

Po diskusi a bojovém hlasování valné shromáždění 26 hlasy proti 14 hlasům přijalo návrh na zvýšení základního příspěvku z 100 US \$ na 150 US \$. Socialistické země hlasovaly proti tomuto návrhu, protože soudí, že předsednictvo IGU nevyužilo všechny možnosti pro zvýšení rozpočtu Unie.

Valné shromáždění po diskusi schválilo návrh předsednictva na vyloučení Guinei z IGU, protože od roku 1960 neplatí příspěvky a veškerá snaha generálního sekretáře zůstala bez ohlasu. Valné shromáždění rovněž upozornilo Dominikánskou republiku a Uruguay, že neplacení příspěvků bude mít za následek stejné opatření.

Prof. S. P. Chatterjee předložil valnému shromáždění 4 svazky kongresových referátů z 21. mezinárodního geografického kongresu v New Delhi a 11 svazků referátů na symposiích, které byly publikovány Indickým národním komitétem geografickým.

Tabulka 1. Počet států a celkový počet účastníků na jednotlivých kongresech (podle Geography through a century of international Congresses s doplňky).

Kongres		Státy	Celkový počet účastníků	
I.	Antwerpen	1871	20	600
II.	Paříž	1875	34	1.477
III.	Benátky	1881	34	1.049
IV.	Paříž	1889	29	618
V.	Bern	1891	23	556
VI.	Londýn	1895	43	1.529
VII.	Berlín	1899	31	1.238
VIII.	USA	1904	28	677
IX.	Ženeva	1908	28	568
X.	Řím	1913	29	593
XI.	Káhira	1925	31	565
XII.	Cambridge	1928	49	483
XIII.	Paříž	1931	41	754
XIV.	Warszawa	1934	36	712
XV.	Amsterdam	1938	36	1.238
XVI.	Lisabon	1949	36	638
XVII.	Washington	1952	63	1.226
XVIII.	Rio de Janeiro	1956	57	1.084
XIX.	Stockholm	1960	61	1.349
XX.	Londýn	1964	63	1.658
XXI.	New Delhi	1968	69	1.172
XXII.	Montreal	1972	72	2.800

Valné shromáždění jednomyslně přijalo pozvání Akademie věd SSSR uspořádat 23. mezinárodní geografický kongres a 14. valné shromáždění IGU v Moskvě v roce 1976. Valné shromáždění dále přijalo návrh přednesený vedoucím národní delegace Nového Zélandu uspořádat regionální konferenci věnovanou problematice Tichomoří a Nového Zélandu v roce 1974. Valné shromáždění rovněž doporučilo předsednictvu IGU uvážít pozvání a uspořádat regionální konferenci v roce 1975 v Káhiře při příležitosti 100letého výročí egyptské geografické společnosti.

Valné shromáždění bylo uzavřeno projevem odstupujícího presidenta dr. S. Leszczyckého a nového presidenta prof. dr. J. Dresche, který hovořil o svých plánech na období 1972—1976. Předseda Kanadského národního komitétu geografického prof. G. C. Merril poděkoval 250 kanadským geografům, kteří se podíleli na přípravě kongresu. Výkonný sekretář kongresu dr. J. K. Fraser poděkoval učitelům škol v Quebecu, kteří zajišťovali vytištění a rozdělování sjezdových publikací.

Organizační výbor připravil ke kongresu následující publikace, které účastníci obdrželi při zahájení a během kongresu:

1. International Geography 1972 — La géographie internationale 1972 (sborníky referátů předložených sjezdu)
1. svazek 694 str., 2. svazek 660 str.,
2. Congress Programme — Programme du Congrès Canada 1972
3. Studies in Canadian Geography — Etudes sur la géographie du Canada — série monografií o jednotlivých kanadských oblastech
— The Atlantic Provinces
— Québec
— Ontario
— The Prairie Provinces
— British Columbia
— The North
4. Montreal — guide d'excursions — field guide
průvodce k jednodenním exkursím do okolí Montrealu dne 13. 8. 1972
5. Průvodce ke všem terénním exkursím a zasedáním komisí před i po kongresu v Montrealu (rotaprint)
6. Film Programme — Programme des films
7. Guide to exhibits — Guide de l'exposition
8. Directory of Canadian Geography — Répertoire de la Géographie Canadienne — seznam kanadských geografických institucí (universit, společností) a jednotlivých kanadských geografů
9. List of Theses and Dissertations on Canadian Geography
10. Seznam účastníků 22. mezinárodního geografického kongresu
11. Geography Through A Century of International Congresses — La Géographie à travers d'un siècle de Congrès Internationaux — přehled dosavadních mezinárodních geografických kongresů a činnosti IGU zpracovaný IGU Komisí historie geografických názorů.

Mimo tyto publikace připravily jednotlivé národní delegace ještě další speciální publikace věnované sjezdu, a to zejména:

Francie:

Comité National Français de Géographie, Recherches Géographiques en France, Montréal 1972, Paris 1972, 239 str.
Etudes de Géographie Tropicale, Office de la recherche scientifique et technique outre-mer (Orstom), 2 svazky

Dánsko:

Collected Papers, Denmark vol. 4, Det kongelige Danske Geografiske Selskab, 1972, 114 str. — speciální publikace, kterou pravidelně od XIX. mezinárodního geografického kongresu připravují dánští geografové pro kongresy IGU.

SSSR:

Aktualnyje voprosy sovětskoj geografičeskoj nauki, Sbornik dokladov na XXII. Mežunarodnom geografičeskom kongrese, Avgust 1972, Montreal, Nauka, Moskva 1972, 251 str. Teoretičeskije voprosy fizičeskoj i ekonomičeskoj geografii, Tom. I., Moskva 1972, 150 str.

NSR:

Supplementband 13 k Zeitschrift für Geomorphologie: Glazial- und Periglazial Geomorphologie, Berlin—Stuttgart 1972.

Austrálie:
Australian Geography 1951—1971.

Mimo tyto svazky vyšla ještě řada zvláštních čísel časopisů věnovaných problémům řešeným na sjezdu. Vedoucí národních delegací obdrželi i zvláštní čísla Sborníku Československé společnosti zeměpisné a Geografického časopisu věnovaná 22. mezinárodnímu geografickému kongresu.

Vlastní jednání sjezdu probíhalo ve 13 sekcích, 24 komisích, 3 diskusních kroužcích a na veřejných zasedáních. Proti předchozím kongresům zavedli nadštití organizátoři některé nové prvky, které se příznivě projeví v práci kongresu. Bylo to zejména:

1. Vytíštění všech přijatých referátů v plném znění ve výše uvedené dvousvazkové publikaci International Geography 1972 — La géographie internationale 1972;
2. Omezení počtu přednášek v sekcích, na referáty vztahující se k tématům vytyčeným pro jednotlivé sekce organizačním výborem kongresu (viz níže);
3. Zavedení diskusí o vybraných tématech (viz níže), a to jak předem připravených diskusí, tak i volných diskusí účastníků kongresu;
4. Určení koreferentů k jednotlivým přednáškám, kteří si předem připravili zhodnocení referátu a dotazy na přednášejícího;
5. Vydávání každodenního informačního bulletinu, který byl k dispozici každý den ráno před zahájením zasedání a informoval o hlavních bodech programu, případných změnách a rovněž shrnoval a komentoval události minulého dne; informační bulletin měl velkou zásluhu na hladkém průběhu kongresu.

V následujícím uvádím přehled činnosti sekcí kongresu s uvedením hlavních témat, která současně většinou vyjadřují hlavní směry zájmu geografů v jednotlivých dílčích disciplínách geografie.

I. Geomorfologie

1. Současné pokroky a směry v geomorfologii (diskuse)
2. Strukturní geomorfologie (3 referáty)
3. Tektonika a isostatický efekt (3 referáty)
4. Fluviální geomorfologie (3 referáty)
5. Geomorfologie a klimatologie Arktidy (5 referátů)
6. Pobřežní geomorfologie (4 referáty)
7. Povrchové tvary Marsu (1 referát)
8. Chemické větrání (1 referát)
9. Krasová geomorfologie (4 referáty)
10. Periglaciální geomorfologie (4 referáty)
11. Vývoj svahů v periglaciálních podmínkách (3 referáty)
12. Reliéf v třetihorách a čtvrtohorách (8 referátů)
13. Vývoj svahů (8 referátů)
14. Sesuvy (4 referáty)
15. Reliéf aridních a semiaridních oblastí (3 referáty)
16. Reliéf Kanady (diskuse s diapositivy).

V sekci byl přednesen referát V. Panoše, Geologic and physiographic control of individual karst landscapes in Cuba (téma 9, 14. 8. 1972) a J. Demka, Cryopedimentation, an important type of slope development in cold environment (téma 11, 14. 8. 1972).

II. Klimatologie, hydrografie, oceánografie

1. Klima měst (3 referáty)
2. Vodní bilance — odtok (7 referátů)
3. Celková energetická bilance podnebí (4 referáty)
4. Oceánografie (4 referáty)
5. Energetická a vodní bilance v arktickém a subarktickém pásmu Severní Ameriky (5 referátů)

6. Mezinárodní hydrologická dekáda (8 referátů)
7. Zasedání o vodní bilanci k uctění památky prof. Thornwaita (10 referátů)
8. Vodní bilance — srážky (5 referátů)
9. Bioklimatologie (6 referátů)
10. Klimatické modely a klimatické změny (9 referátů)
11. Vztah člověka a podnebí (5 referátů)
12. Obecná klimatologie (4 referáty).

III. Biogeografie a pedologie

1. Typy a vlastnosti biogeografických ekosystémů a člověk (7 referátů)
2. Aplikovaná biogeografie a pedologie (8 referátů)
3. Systematické studie půd (9 referátů)
4. Studie tropického prostředí (8 referátů)
5. Vztah prostor a čas: chronologické a vývojové studie (8 referátů)
6. Hodnocení půdní kapacity (8 referátů)
7. Studie McMaster University, Ontario v Arktidě (Devon-Island-film a 2 referáty)
8. Klasifikace půd v SSSR a Kanadě (2 referáty)
9. Budoucí úloha biogeografie (diskuse).

V této sekci byl přednesen referát P. Plesníka: Positions and task of biogeography in Czechoslovakia (téma 1 10. 8. 1972).

IV. Regionální geografie

1. Vyučování regionální geografii (6 referátů)
2. Regionální geografie a regionální román (5 referátů)
3. Regionalizace (9 referátů)
4. Regionální plánování a regionální geografie (5 referátů).

V. Historická geografie

1. Metodologie (4 referáty)
2. Difuze a migrace kultury (5 referátů)
3. Výzkum a mapování Severní Ameriky (3 referáty)
4. Staré indické mapy (2 referáty)
5. Využití země a změny prostředí (3 referáty)
6. Stopy minulosti v krajině (4 referáty)
7. Migrace a kolonizace (2 referáty).

VI. Kulturní geografie

1. Variace v kulturním vnímání prostředí (4 referáty)
2. Jazyk a lidské vnímání ve fungování a vývoji civilizace (4 referáty)
3. Zpráva z druhé konference o geografii budoucnosti (Montreal 1972) (5 referátů).

VII. Politická geografie

1. Administrativní geografie (3 referáty)
2. Vnímání a teritoriální vědomí (3 referáty)
3. Životaschopnost a suverenita států (4 referáty).

VIII. Ekonomická geografie

1. Regionální analýza — póly a střediska růstu (3 referáty)
2. Regionální analýza — městské prostředí (2 referáty)
3. Regionální analýza — obecné zákonitosti (4 referáty)
4. Tržní analýza — analýza chování konsumenta (2 referáty)
5. Organizace trhu — periodické trhy (3 referáty)
6. Modelování mezinárodního obchodu (2 referáty)
7. Ekonomický vývoj (2 referáty)
8. Ekonomická teorie (2 referáty)
9. Perspektivy ekonomické geografie (3 referáty).

V sekci byl přednesen referát K. Ivaničky: Specificity of analysis of social economic systems in geography (téma 9 — 15. 8. 1972).

IX. Kvalita prostředí

1. Zákonitosti a řízení prostředí (5 referátů)
2. Kvalita prostředí a třetí svět (diskuse)

3. Rozhodování při využívání přírodních zdrojů (diskuse)
4. Aplikovaná fyzická geografie (9 referátů)
5. Znečištění vzduchu (diskuse)
6. Kvalita městského prostředí (5 referátů)
7. Využití systematického výzkumu chování člověka při studích prostředí (diskuse)
8. Rekreace (3 referáty)
9. Rekreační zdroje (4 referáty a diskuse)
10. Výchova a chápání problémů prostředí (diskuse).

Při diskusi k bodu 9 se zúčastnila na pozvání organizačního výboru S. Šprincová.

X. Geografie zemědělství a vesnických sídel

1. Výzkum potřebný pro geografii zemědělství (1 referát)
2. Problémy zemědělství v příměstských oblastech — příklad okolí Toronta (2 referáty)
3. Zemědělská typologie (4 referáty)
4. Strukturní změny v zemědělství (4 referáty)
5. Zemědělské plánování (8 referátů)
6. Zemědělské obyvatelstvo a sídla (8 referátů)
7. Zemědělství v rozvojových zemích (9 referátů)

XI. Sídelní geografie

1. Modely sídelní, sociální a fyzické struktury
 - 1a) Ekologie sídelních oblastí (3 referáty)
 - 1b) Morfologie sídelních zón (3 referáty)
 - 1c) Migrace uvnitř sídel (2 referáty)
 - 1d) Etnika a segregace (3 referáty)
 2. Podrobné studie sídelního prostředí:
 - Budoucí cíle, metody a využití (diskuse a 2 referáty)
 3. Vývoj v sídelní geografii ve vybraných jazykových skupinách (diskuse)
 4. Struktura a změny v regionálních sídelních systémech (3 referáty)
 5. Výzkum budoucnosti sídel: Plán Evropa 2000
 6. Výzkum budoucnosti sídel: příspěvek geografů (diskuse)
 7. Rozvojové země kapitalistického světa (2 referáty)
 8. Rozvojové země socialistického světa (3 referáty)
- V sekci byl přednesen referát M. Blažka: Les tendances de l'urbanisation dans l'Europe de l'Est (téma 8, 16. 8. 1972).

XII. Geografická teorie a modelování

1. Využití počítače (2 referáty)
2. Analýza prostorové struktury (3 referáty)
3. Metody pravděpodobnosti (3 referáty)
4. Modely geografického pohybu (2 referáty)
5. Filosofické problémy (5 referátů)
6. Statistické metody (3 referáty)
7. Standardizace geografických názvů (3 referáty)
8. Modely prostorových změn (3 referáty).

XIII. „Remote sensing“, zpracování a kartografické vyjádření údajů

1. Fotogrammetrie a mapování (3 referáty)
2. Aplikace remote sensing (4 referáty)
3. Remote sensing a změny ve využívání půdy v sídlech (4 referáty)
4. Informační systémy (3 referáty)
5. Kartografie (6 referátů).

Zhodnocení zasedání sekci (témat, počtu referátů a počtu účastníků) ukazuje, že ve fyzické geografii převládají většinou tradiční témata. Velkou převahu má stále geomorfologie. Větší pokrok se jeví v ekonomické geografii, kde se objevují nové směry, snaha o modelování pochodů pomocí počítačů apod. Malý zájem je o regionální geografii. Značný zájem byl o otázky životního prostředí,

kteře se neomezovaly jen na sekci IX. Kvalita prostředí, ale projevovaly se ve všech sekcích. S otázkami životního prostředí souvisely i problémy řešené např. v sekci XI. Sídlní geografie apod.

Během zasedání v Montrealu uspořádal organizační výbor 15 místních a regionálních exkurzí. Exkuzce byly především uspořádaný do Montrealu a jeho blízkého okolí. V neděli dne 13. 8. 1972 se však konala řada exkurzí do Ottawy, Québecu, na kanadský štít severně od Montrealu, do St. Lawrence Valley západně od Montrealu a jiných míst. Exkurze byly většinou dobře připraveny a vedeny zkušenými odborníky.

Před hlavním zasedáním kongresu v Montrealu zasedala řada komisi IGU v různých částech Kanady, a to:

1. Komise shromažďování a zpracování geografických údajů, Ottawa, Ontario 31. 7. — 9. 8., organizátor R. F. Tomlinson;
2. Komise alpské geoeologie, na trase Edmonton-Calgary, Alberta, 31. 7. — 9. 8. 1972, organizátor D. A. Gill; za ČSSR se zúčastnil prof. P. Plesník;
3. Komise periglaciální geomorfologie, Inuwik, N. W. T., 31. 7. — 7. 8. 1972, organizátoři J. R. Mackay — D. E. Kerfoot;
4. Komise pobřežní geomorfologie, Halifax, Nova Scotia, 2.—9. 8. 1972, organizátor S. B. McCann;
5. Komise současných geomorfologických pochodů, na trase Vancouver, British Columbia—Calgary, Alberta, 31. 7.—9. 8. 1972, organizátor H. O. Slaymaker;
6. Komise geografie ve výchově, Québec a Montreal, 1.—9. 8. 1972, organizátor M. Saint-Yves, za ČSSR se zúčastnil prof. K. Ivanička;
7. Komise mezinárodní hydrologické dekády, Edmonton a Calgary, Alberta, 26. 7.—9. 8. 1972, organizátor A. H. Laycock;
8. Komise pro zemědělské osídlení v monsunové Asii, Victoria British Columbia, 29. 7.—6. 8. 1972, organizátor B. H. Farrell a kol.;
9. Komise humidních tropů, Guyana, Barbados, Guadalupe, 25. 7.—9. 8. 1972, organizátor T. L. Hills;
10. Komise člověk a prostředí, Calgary, Alberta, 24. 7.—31. 7., 7, organizátor I. Burton;
11. Komise geomorfologického výzkumu a mapování, 1. 8.—9. 8. 1972, Cypress Hills, Saskatchewan, organizátor D. St. Onge; za ČSSR se zúčastnil doc. J. Demek;
12. Komise zemědělské typologie, Hamilton, Ontario, 1.—8. 8. 1972, organizátor L. G. Reeds;
13. Komise regionálních aspektů ekonomického vývoje, 2.—9. 8. 1972, London, Ontario, organizátor E. G. Pleva;
14. Komise aridních oblastí, Lethbridge, Alberta, 1.—8. 8. 1972, organizátor E. E. Miller;
15. Komise populační geografie, Edmonton, Alberta, 31. 7.—7. 8. 1972, organizátor L. A. Kosiński;
16. Komise aplikované geografie, Kingston, Ontario, 5.—9. 8. 1972, organizátoři M. H. Yates, R. H. T. Smith;
17. Komise využití země ve světě, Sherbrooke, P. Q., 4.—9. 8. 1972, organizátor A. Poulin;
18. Komise geografie transportu, Toronto, Ontario, 23. 7.—29. 7. 1972, organizátor R. I. Wolfe, za ČSSR se zúčastnila doc. dr. S. Šprincová, CSc.
19. Komise lékařské geografie, Guelph, Ontario, 1.—4. 8. 1972, organizátor J. L. Girt.

Dále byla před zasedáním v Montrealu i po něm uspořádána řada specializovaných symposií k některým vybraným otázkám současné geografie. Symposia o krasové geomorfologii, které započalo dne 1. 8. v Edmontonu a skončilo 9. 8. v Calgary, Alberta, se za ČSSR zúčastnil dr. V. P a n o š CSc., z olomoucké university.

Velký počet geografů se — i přes neobyčejně vysoké ceny — zúčastnil velkého počtu terénních exkurzí, které byly uspořádány v různých částech Kanady. Exkurze byly dobře připraveny a vedeny odborníky, kteří pracují v jednotlivých navštívených oblastech. Exkurze před zasedáním v Montrealu měly i dobré počasí. K exkurzím byly na rotaprintu rozmnoženy průvodce. Z českých účastníků se exkurzí po skončení zasedání v Montrealu zúčastnil doc. dr. V. K r á l, CSc., exkurze do sz. části provincie Québec a severovýchodní části provincie Ontario ve dnech 18.—25. 8. 1972 pod vedením prof. W. G. Deana a doc. dr. J. D e m e k, CSc., do kanadské Arktidy ve dnech 17.—25. 8. 1972 pod vedením prof. S. B. McCanna. Exkurze poskytly účastníkům cenné poznatky a řadu srovnávacího materiálu.

22. světový kongres geografů v Kanadě 1972 byl důležitou událostí v mezinárodním geografickém životě. Byl výborně organizován a kanadský organizační výbor zajistil možnost účasti geografů ze všech členských států IGU. Kanadští geografové rovněž zavedli na kongresu některé nové prvky (panelové diskuse, připravené koreferáty k vytištěným referátům), které se jistě stanou nezbytnou součástí dalších kongresů. Poprvé bylo uspořádáno zasedání téměř všech komisí před kongresem. Rozsah terénních exkurzí umožnil všem účastníkům seznámit se téměř se všemi oblastmi Kanady.

Na hlavním zasedání se osvědčilo soustředění všech akcí (přednášek, zasedání komisí a výstav) do jedné budovy. Hlavním kladem bylo omezení počtu přednášek a větší pozornost věnovaná diskusím. Československá delegace byla — i přes velké finanční náklady — poměrně početná a aktivní. Všechny referáty předložené členy čs. delegace byly přijaty, otištěny a předneseny. Navíc byly ve sborníku referátů vytištěny i další referáty našich geografů, které zřejmě organizační výbor považoval za přínos pro světovou geografii (např. H. Kříže z GÚ ČSAV aj.), i když se sami autoři nemohli kongresu zúčastnit. Byla prodloužena i činnost Komise geomorfologického výzkumu a mapování IGU, jejímž předsedou byl opět zvolen český geograf. Jako dopisující členové různých komisí se i v následujícím období budou podílet další čeští a slovenští geografové.

23. mezinárodní geografický kongres se bude poprvé v historii IGU konat v socialistické zemi — v SSSR. Očekává se, že tohoto kongresu se zúčastní početná delegace našich geografů. Z toho vyplývá i závazek včas a důkladně připravit československou účast na příštím kongresu, abychom v Moskvě před mezinárodní geografickou veřejností ještě lépe dokumentovali vyspělost české a slovenské socialistické geografie.

22nd INTERNATIONAL GEOGRAPHICAL CONGRESS IN CANADA 1972

In his paper the author submits a report on the valuation of the 22nd International Geographical Congress and the 13th General Assembly of the International Geographical Union. The Congress prepared by the Canadian organizing committee headed by Prof. J. B. Bird was held from July 25 to September 5, 1972 in Canada. Among 2800 participants from 72 countries was the official Czechoslovak delegation consisting of J. Demek (head), P. Plesník (secretary) and K. Ivanička, V. Král and V. Panoš (members). From Czechoslovakia took further part M. Blažek, S. Šprincová and Z. Mocko. The author presents a detailed report on various Congress sections, symposia and field trips. He pays special attention to the valuation of some new elements which

appeared in the work of the Congress. In his opinion, most important novelties in the work of international geographical congresses reflecting necessarily even in the work of future congresses are:

1. publication of all accepted papers in full in two volumes of *International Geography 1972-La géographie internationale 1972*.
2. cut-back of the number of section papers to those referring to topics laid out for the individual sections by the organizing committee. Though the choice of papers could sometimes be matter of polemics this fact remains an indisputable asset of the Congress. The author stresses the fact that all papers of the Czech and Slovak delegates were accepted by the organizing committee
3. establishment of section meetings devoted to discussion of selected topics both on the basis of panel discussions prepared in advance and of free discussions of the participants in the Congress
4. introduction of discussions ordered in advance, above all with Canadian geographers
5. drawing of attention to significant problems of modern geography and mankind (relationship man and environment, problems of environment — pollution and quality, etc.)
6. organization of meetings of most IGU Commissions before the Congress in various parts of Canada
7. publication of several important publications which considerably contributed to the acquirement of knowledge of Canada
8. high number of field trips and symposia in different parts of Canada very well organized of high professional level.

The Canadian organizing committee and many Canadian geographers deserved well of the success of this — as to the number of participants greatest — world meeting of geographers and should be thanked for their work.

The 22nd International Geographical Congress in Canada of high scientific and organization standard opened the second century of international geographical congresses.

In conclusion the author emphasizes that the 23rd International Geographical Congress 1976 will for the first time in the more than 100 years old history of world congresses take place in a socialist country, the USSR. He points to the fact that it is necessary to start with the preparation of the Czechoslovak participation in the next International Geographical Congress.

Text to the photos:

1. Modern cultural centre, Place des Arts, place of opening ceremony of the 22nd International Geographical Congress on August 10th, 1972.
2. Main congress building University of Montreal on Mont Royal. (Photos J. Demek.)

1. Moderní kulturní středisko na Place des Arts ve středu Montrealu, kde byl 10. 8. 1972 oficiálně zahájen 22. mezinárodní kongres.
2. Hlavní sjezdová budova v komplexu budov Université de Montreal na Mont Royal. (Snímky *J. Demek*.)

